

Aktuelt

Danmarks biodiversitet i fortsat tilbagegang – også blandt fuglene

Danmark adskiller sig ikke fra resten af verden, hvad biodiversitetskrisen angår. Det viser rapporten *Danmarks biodiversitet 2020 – Tilstand og udvikling* fra Aarhus Universitet, hvor data fra bl.a. det nationale overvågningsprogram NOVANA og Den Danske Rødliste er samlet og evalueret. En lignende undersøgelse blev gennemført tilbage i 2010, og ved sammenligning med denne viser den nyeste opgørelse, at biodiversiteten i Danmark fortsat er i tilbagegang.

Undersøgelsen har set på ni økosystemer, og for hvert økosystem er udviklingen gennemgået for en række overordnede indikatorer, som er udvalgt til at repræsentere økosystemets arter, levesteder og processer. Ud af i alt 171 af disse indikatorer, vurderes 51 % at være i stadig tilbagegang, mens kun 12 % vurderes at være stabile eller i fremgang. Specifikt for ynglefuglene, der omfatter alle 196 arter, som afrapporteres til EU-kommissionen, vurderes det, at 30 % af arterne er i stadig

tilbagegang, mens 18 % er inde i en positiv udvikling.

Det overvejende problem for biodiversiteten i Danmark er den fortsatte mangel på plads til vild natur. Størstedelen af de truede arter forekommer langt overvejende i den fjerdedel af landet, som ikke er dyrkede marker, byer og veje, og selv om en tiendedel af landarealet i dag dækkes af lysåbne naturtyper under Naturbeskyttelseslovens beskyttelse, så garanterer dette ikke, at der i økosystemerne findes naturlige processer som græsning og naturlig hydrologi, ligesom der ikke er nogen effektiv beskyttelse mod næringsbelastning og overudnyttelse. Det betyder blandt andet, at ynglende arter som Vibe og Engryle, der er afhængige af kortgræssede våde enge, er i fortsat tilbagegang. På samme måde er udviklingen negativ for mange af de arter, som hovedsageligt lever af insekter og andre invertebrater (fx Broget Fluesnapper, Landsvale og Kirkeugle).

Der er i de senere år iværksat initiativer om naturna-

Stæren er blandt de ynglefuglearter, som i nyere tid har haft en negativ bestandsudvikling, og arten er ved den seneste rødlistevurdering for første gang kategoriseret som "sårbar". Foto: Kevin K. Clausen

tionalparker, urørt skov og marine reservater, som går i retning af en helhjertet arealreservation til vild natur, men det går fortsat for langsomt, og de nuværende politiske planer er stadigvæk langt fra målet i EU om 30 % til natur, heraf en tredjedel som strengt beskyttet. Naturen er fortsat stærkt begrænset af kommercielle interesser som landbrugsproduktion og skovdrift, og arternes levesteder er truet af afvanding, tilplantning og mangel på naturlige processer.

Under den overvejende negative udvikling er der for ynglefuglernes vedkommende forskelle mellem de enkelte økosystemer, som nuancerer billedet. Fx er situationen for ynglefugle i skov (22 arter i fremgang mod 18 i tilbagegang) bedre end den tilsvarende for arter i græsland og hede, hvor 11 arter er i tilbagegang, mens der kun er fremgang for tre arter. For de fugtige og våde habitater går det også den forkerte vej, og blandt de 68 arter, som kan findes i mose og eng, er 22 i tilbagegang og kun seks i fremgang, mens de resterende er stabile eller fluktuerende. Blandt ynglefuglene i søer ses ligeledes en tilbagegang for 15 arter og fremgang for seks. En negativ udvikling ses også i agerlandet, hvor 16 ynglefuglearter går tilbage, mens otte går frem.

En stor del af forklaringen skal findes i menneskeskabte forandringer og kan spores tilbage til ændringer i arealanvendelse, hydrologi, udnyttelse mm. Således er eksempelvis arter i landbrugslandet med en positiv udvikling kendetegnet ved at kunne drage fordel af højennergiagrøder, mens arter, som lever af insekter mv., har trange kår.

I forlængelse af ovennævnte er rapporten *De vigtigste levesteder for rødlistede arter i Danmark* netop publiceret. Heri beskrives det bl.a., hvordan naturlig hydrologi, uforstyrrede områder, en rig insektfauna og tilstedeværelsen af ådsler alle er direkte eller indirekte vigtige elementer for mange af de rødlistede ynglefuglearter – elementer som er blevet meget sjældne i det moderne danske landskab. For fuglene gælder des-

uden, at de for mange arters vedkommende begunstiges af et mosaiklandskab med flere nærliggende naturtyper. Mange af fuglene har således vidt forskellige krav til det område, hvor reden placeres, og det område, hvor fødesøgningen foregår. Det betyder, at naturtypernes indbyrdes placering (den landskabelige mosaik) ofte er lige så vigtig som den enkelte naturtypes beskaffenhed. Sådanne mosaikker er efterhånden sjældne, idet mange områder forvaltes både homogent og med en fastlåst 'kassetænkning' af de enkelte naturtyper med få overgangszoner mellem disse.

Lige nu er der et stigende politisk ønske i FN, EU og det danske folketing om at prioritere mere plads til strengt beskyttet og vild natur. Samtidig er der imidlertid stor usikkerhed og uklarhed om definitionerne på netop dette, og man ser mange uheldige forsøg på 'greenwashing'. Her er Den Danske Naturindikator et forskningsbaseret svar på, hvor meget strengt beskyttet og vild natur vi faktisk har i Danmark.

Det er håbet, at Den Danske Naturindikator vil blive brugt til at evaluere de mange forskellige aktørers evne til at give plads til naturen i kommuner, Natura 2000-områder, private naturreservater og statslige nationalparker. Indikatoren vil også kunne bruges til at målsætte og dokumentere indsatsen for biodiversiteten hos de store arealforvaltere i skovbrug, landbrug, militære områder, veje og jernbaner og på den måde bidrage positivt ved at inspirere til en mere ambitiøs indsats for den vilde natur i fremtiden.

*Kevin Kuhlmann Clausen, Thomas Eske Holm
og Jacob Sterup
efter forlæg fra Michael Strangholt, Aarhus Universitet*

Nygaard, B., J.E. Moeslund, R. Ejrnæs, C.L. Mielec ... & P. Wind 2021: De vigtigste levesteder for rødlistede arter i Danmark. – Videnskabelig rapport fra DCE nr. 470.

Ejrnæs, R., B. Nygaard, C. Kjær, A. Baattrup-Pedersen ... & P. Wiberg-Larsen 2021: Danmarks biodiversitet 2020 – Tilstand og udvikling. – Videnskabelig rapport fra DCE nr. 465.

Havfugle, friluftsliv og den kommende nationale havplan

Danmark er ved at lave den første havplan, som skal sikre en helhedsorienteret planlægning af det samlede havområde. Havplanen indeholder kort over det samlede havområde, hvor alle aktiviteter er indtegnet, deriblandt EU-fuglebeskyttelsesområder. Her er det et problem, at tilstedeværelsen af et fuglebeskyttelsesområde ikke er ensbetydende med, at fx rastende og fældende

fugle er beskyttet imod forstyrrelser fra de mange 'blå' aktiviteter såsom fritidssejlere, kajakkere, kitesurfere og andre brugere af vore kyst- og havområder.

Hidtil har der ikke eksisteret en national kortlægning af de marine friluftaktiviteter, men for nylig er der gjort et forsøg på at lave en kortlægning. Med støtte fra Friluftsrådet har vi i samarbejde med Københavns

Universitet kortlagt udbredelsen af en række af de aktiviteter, der foregår i de danske farvande og fjordområder.

Det er ikke kun de mange personer, som opholder sig langs kysten eller sejler på vandet, der har glæde af vore hav- og kystområder, det har også de tusindvis af fugle, som opholder sig her i landet i en stor del af året. For mange af arterne af trækfugle har Danmark en international forpligtigelse til at beskytte og sikre de levesteder, som fuglene benytter, mens de er i landet.

Formålet med projektet var for første gang at kortlægge de kyst- og havbaserede friluftaktiviteter og sammenholde disse med vandfuglenes fordeling for at se, hvordan det påvirker dem. Tanken var, at man herved ville kunne udpege områder med potentielle konflikter. Undersøgelsen viser, at Danmark i sandhed er en kystnation, hvor omkring 78 % af befolkningen mindst en gang om året tilbringer en dag ved kysten eller på havet.

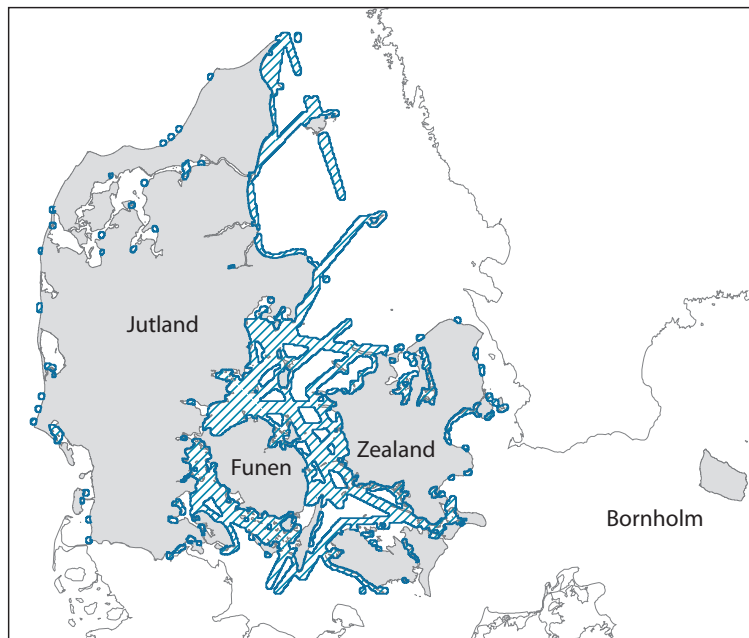
Langt de fleste opholder sig på strandene, hvor de går tur langs kysten eller bader. En del ser på natur og fugle, og en lille del sejler. Det er især den lille del, der sejler, som giver problemer for fuglene, selvom der også kan være problemer på strandene. Fritidssejlerne giver især anledning til problemer, fordi de hovedsagelig er aktive forår og sommer, hvor fuglene yngler, og hvor andefuglene fælder deres fjer og ikke kan flyve i flere uger.

Undersøgelsen er baseret på over 10000 svar af en

repræsentativ del af den voksne befolkning, som har givet oplysninger om, hvad de har foretaget sig. Af disse har godt 6000 personer desuden givet oplysninger om, hvor de har opholdt sig. Oplysningerne er sammenholdt med optællingsresultater, hvorfra fordelingen af vandfugle i og uden for yngletiden har kunnet kortlægges for de danske farvande og kyster. Oplysningerne om de menneskelige aktiviteter og fuglenes fordelinger er ført ind i et landsdækkende kvadratnet på 1×1 km, hvor værdien af hvert kvadrat er vurderet ud fra den samlede sum af henholdsvis fritidsaktiviteter og fuglenes antal.

Inddelingen har tre niveauer (lav, mellem, høj) afhængig af, hvor mange aktiviteter og hvor mange fugle der er i hvert kvadrat. Resultaterne viser, at i mange kvadrater er der kun friluftaktiviteter, og tilsvarende er der mange kvadrater, hvor der kun er fugle. Overlap mellem friluftaktiviteter og fugle er fundet i 13-28 % af kvadraterne på kysterne, og i 1-12 % på havet. På trods af disse relativt lave tal viser beregningerne, at der er signifikant færre fugle i områder med friluftaktivitet i forhold til det forventede. Dette er tilfældet på havet om foråret og om sommeren. På kysten er resultaterne knapt så tydelige, men her er der en tendens til, at der er færre fugle om sommeren, hvor flere fuglearter yngler.

For havets vedkommende viser resultaterne, at de store antal andefugle, især Ederfugle, Sortænder og Knopsvaner, som fælder svingfjer i de danske farvande,

Fordeling om sommeren af områder med overlap mellem kyst- og havbaserede friluftaktiviteter samt ynglende og rastende vandfugle. De overlappende områder er beregnet ud fra sammenfald i kvadrater på 1×1 km. For at gøre overlappene synlige på kortet er der tilføjet zoner på 2 km omkring dem. De populære ruter for sejlbåde fremgår tydeligt.

Danmark har ikke alene nogle af verdens største kendte forekomster af overvintrende havdykænder. Flere svømmefuglearter som fx Stortand fælder også i de danske farvande, hvorunder de ikke kan flyve i flere uger hver sommer. De er derfor meget følsomme overfor forstyrrelser som fx fritidssejlads, som desværre kulminerer på samme tidspunkt. Foto: John Larsen.

påvirkes af fritidssejlere. Selvom aktiviteten er lille, sker det i områder, der har stor betydning for arterne, fordi områderne er vigtige for fuglenes fødesøgning.

På grund af den manglende flyveevne i næsten tre uger er andefuglene meget følsomme over for forstyrrelser fra friluftaktiviteter. Tidligere fældede et stort antal Sortænder således i Limfjorden. De er nu forsvundet formodentlig på grund af den store sejlaktivitet. Andre steder såsom i Sejerøbugten er det ligeledes påvist, at fældende andefugle påvirkes af friluftaktiviteterne.

Ederfugle og Sortænder er gået kraftig tilbage i antal ikke blot i Danmark, men i deres samlede udbredelsesområde. Derfor kan den nye viden om en landsdækkende effekt af friluftaktiviteter på fuglenes udbredelse bruges til at regulere sejlaktiviteterne i fuglebeskyttel-

sesområder, som jo egentlig er udlagt med det formål at sikre gunstige levevilkår for de fuglearter, som områderne er udpeget for. Her kan den igangværende udarbejdelse af den nationale havplan være med til at give fuglebeskyttelsesområderne et indhold, som kan sikre ikke blot Ederfugle og Sortænder bedre levevilkår, men også en række andre fuglearter, som fuglebeskyttelsesområderne er oprettet for at tilgodesee.

*Karsten Laursen, Jesper Bladt & Thomas Bregnballe
Institut for Ecoscience, Aarhus Universitet*

Laursen, K., B.C. Kaae, J. Bladt, H. Skov-Petersen ... & T. Bregnballe 2021: Countrywide screening of spatiotemporal overlap between coastal and marine recreation and waterbirds in Denmark. – J. Outdoor Recreat. Tourism 35. doi.org/10.1016/j.jort.2021.100399

Ny status for ynglende vandfugle i Vadehavet

Det internationale Vadehav er et af verdens vigtige områder for ynglende og rastende vandfugle. I 1990 besluttede de tre vadehavslande Holland, Tyskland og Danmark at indgå et samarbejde om at optælle fuglene

i hele Vadehavet på en standardiseret måde. Efter to forberedende og delvise optællinger af ynglefuglene i 1991 og 1995 dækkedes hele det internationale Vadehav af en total optælling i 1996. På dette tidspunkt var

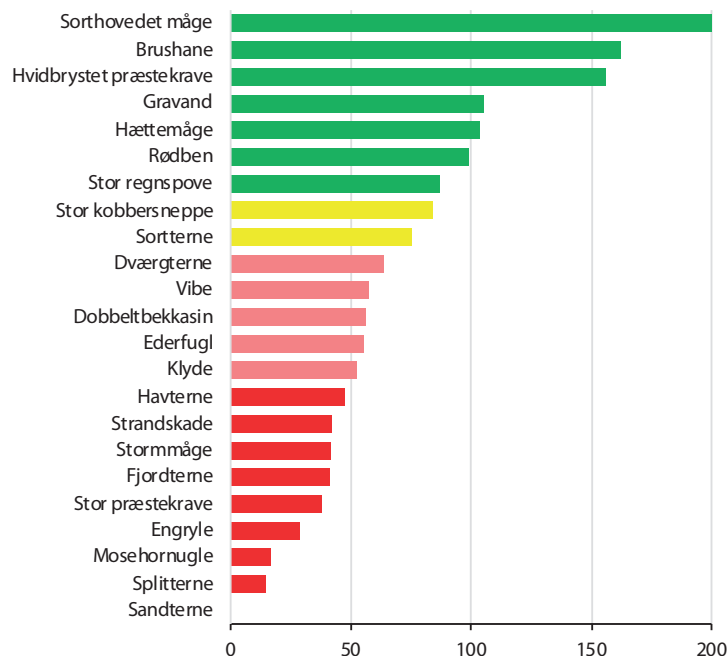
der udgivet en international optællingsvejledning, der sikrede, at optællingerne var ensartede i alle tre lande. Alle vadefugle, måger og terner indgår i optællingsprogrammet, og herudover optælles Skarv, Skestork, Bramgås (fra 2010), Gravand, Pibeand, Spidsand, Ederfugl, Toppet Skallesluger, Blå Kærhøg og Mosehornugle.

Siden 1996 er der foretaget totale optællinger i 2001, 2006 og 2012, og i 2018 gennemførtes den femte totale optælling af ynglefugle, hvor 39 optællere fra Amphi Consult, DCE Aarhus Universitet, Miljøstyrelsen, Naturstyrelsen og DCE's lokale netværk af fuglekyndige optællere optalte ynglefuglene i det danske Vadehav (herefter Vadehavet) i de 213 tælleområder, Vadehavet er opdelt i. Optællingerne i Vadehavet er i dag en integreret del af Miljøstyrelsens overvågningsprogram NOVANA.

Mens programmet optæller de kolonirugende fugle hvert år, bliver de øvrige arter kun dækket på de totale optællinger. Tre arter er så udbredte, at de yngler i mere end halvdelen af de 213 tælleområder. I 2018 blev der optalt 1247 par Strandskader, hvilket kun er 42 % af antallet optalt i 1996, hvor der var 2958 par. Også Vibe var gået markant tilbage, fra 3577 par i 1996 til 2062 par i 2018, hvilket er 58 % af 1996-tallet. Den tredje art, Rødben, klarede sig væsentligt bedre. Der ynglede 1593 par Rødben i 2018, og det er tæt på identisk med de 1606 par, der fandtes i 1996.

Af arterne i ynglefugleprogrammet har 27 ynglet med mindst 10 par i perioden 1996-2018. Af disse ynglede syv arter med mindst 50 % flere par i 2018 end i 1996 (se figuren). Fire af disse er kolonirugende måger, hvor Sildemåge og Sølvmåge har nydt godt af gode yngleforhold på Langli, hvor der også har kunnet etablere sig en bestand af Skestork, mens Sorthovedet Måge er koncentreret i Sneum Klæggrav. De to sidste arter, der gik frem fra 1996 til 2018, er Hvidbrystet Præstekrave og Brushane, der begge har igangværende målrettede artsbeskyttelsesprojekter: Præstekraverne på strandene på Rømø og Fanø og Brushane i Mandø Koge og i Margrethe Kog. Brushane fluktuerer dog meget fra år til år, og den viste tendens er derfor usikker.

Seks arter ynglede i 2018 i antal på mellem 75 og 110 % af 1996-antallet og har dermed været forholdsvis stabile. De resterende 14 arter ynglede i 2018 med mindre end to tredjedele af antallet i 1996. Sandterne er helt forsvundet som ynglefugl i Vadehavet. Splitterne og Mosehornugle varierer meget i antal i Vadehavet og ynglede i meget små antal i 2018. Yderligere seks arter ynglede med færre end halvdelen af antallet af ynglepar optalt i 1996: Engryle, Stor Præstekrave, Fjordterne, Stormmåge, Strandskade og Havterne. De største procentvise tilbagegange sås hos Engryle, der gik tilbage fra 26 par i 1996 til 7 par i 2018, og hos Stor

Udviklingen i antal ynglepar i Vadehavet 1996-2018 for alle arter, der har ynglet med mindst 10 par i perioden. Det er angivet, hvor mange procent antallet af ynglepar i 2018 udgjorde i forhold til antallet i 1996. Fire succesfulde programarter er ikke vist i figuren, idet de gik frem med >200 %: Skestork indvandrede som ynglefugl, og der var mellem tre og 38 gange så mange ynglepar af Sildemåge, Sølvmåge og Svartbag i 2018 som i 1996. Sandterne er forsvundet og har derfor ikke nogen farvet søjle.

Bestandene af ni ynglefuglearter i den danske del af Vadehavet er mere end halveret siden 1996, heriblandt Strandskaden. Foto: Jan Tandrup Petersen.

Præstekrave, der gik tilbage fra 286 par i 1996 til 109 par i 2018. Blandt de mulige årsager til tilbagegangene – varierende fra art til art – er øget prædation, hyppigere oversvømmelser af højsandene, forkert eller ophørt græsning, intensiveret landbrugsmæssig udnyttelse i marsken, øgede forstyrrelser og måske klimaændringerne. I *Fugleåret* beskrives resultaterne af de enkelte

års ynglefugletællinger af de kolonirugende fugle mv. i Vadehavet.

Ole Thorup, Preben Clausen & Thomas Bregnballe

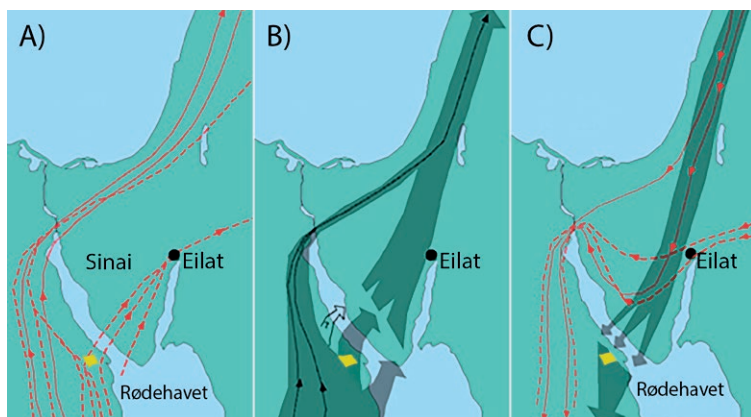
Thorup, O., P. Clausen & T. Bregnballe 2021: Ynglefugle i Vadehavet 1996-2018. Status for 2018 og bestandsudvikling for udvalgte arter. – Aarhus Universitet, Teknisk rapport fra DCE nr. 220.

Fugletrækket ved Gebel El Zayt i Egypten

I forbindelse med et vindmølleprojekt i Egypten undersøgte vi fugletrækket ved Gebel El Zayt i efteråret 2008, foråret 2009, foråret 2013 og efteråret 2013 sammen med Simon Rosenkilde Waagner, Uffe Gjøl Sørensen, Kim Aaen og andre danske og udenlandske ornitologer. Gebel El Zayt ligger i den sydlige del af Suezbugten ca. 75 km nord for Hurghada og er et vigtigt brohoved for svævetrækkende fugle, som rovfugle, storke og pelikaner, når de trækker frem og tilbage mellem ynglepladserne i Vestpalæarktis og deres overvintringsområder i Afrika. I modsætning til tidligere studier i området, som

primært benyttede visuelle observationer, anvendte vi både radar, laserkikkert og visuelle observationer til at beskrive fugletrækket langs kysten i områderne ved Gebel El Zayt og inde i de kystnære Rødehavsbjerge.

På grund af temperaturforskellene mellem Middelhavet og Rødehavet blæser der en mere eller mindre konstant og ofte meget kraftig vind fra nordvest ved Gebel El Zayt. Når man i dagevis har stået i denne kraftige nordvestenvind, forstår man godt, hvorfor mange spurvefugle, som fx vores Rødryggede Tornskader flyver en omvej over Den Arabiske Halvø om foråret, når de

Skitse over trækforløbet af Steppeørn (stiplede røde pile), Lille Skrigørn (røde pile), samt storke og pelikaner (brede grå pile) på deres vej forbi Gebel El Zayt for foråret (A og B) og efteråret (C). Undersøgelsesområdet er vist med gult.

skal tilbage til ynglepladserne mod nord. På den måde undgår de at flyve i kraftig modvind om foråret, mens de under efterårstrækket kan flyve gennem det nordøstlige Afrika i medvind. Dette afspejlede sig tydeligt i den store sæsonforskel i trækket ved Gebel El Zayt, hvor der om efteråret registreredes store mængder trækkende småfugle i såvel dag- som nattetimerne, mens småfugletrækket over området stort set var ikkeeksisterende om foråret.

Under efterårstrækket i 2008 og forårstrækket i 2009 undersøgte vi nattetrækket over Gebel El Zayt ved hjælp af radar. Om efteråret væltede det frem med småfugle på radarskærmen, så snart Solen gik ned, og dette træk fortsatte hele natten. Småfuglene må derfor have rastet relativt tæt på undersøgelsesområdet, eller de startede tidligere i forhold til solnedgangen fx fra Sinai eller Israel end normalt for nattetrækkende småfugle. Ellers kunne de ikke pludselig optræde i store antal, så snart Solen var væk. Dette understøtter også tidligere studier, som har vist, at mange småfugle ikke flyver nonstop over Sahara, men derimod kan raste i ørkenen om dagen.

I løbet af dagen var rastende småfugle dog meget svære at finde i ørkenen ved Gebel El Zayt, da de opholdt sig spredt ud over hele ørkenen i skjul af små buske, sten og klipper. Indimellem fandt vi dog Piroler samt småfugle, der rastede i skyggen af de læskure, som vi benyttede under vores punkttællinger. Ved at raste i ørkenen om dagen reducerer fuglene deres vand- og energitab, som ville have været meget større, hvis de fløj aktivt under den stærke ørkensol. Alternativt kan de om dagen gå op i meget stor højde, hvor der er køligere, som det for nylig er påvist for Drosselrørsangere (se DOFT 115: 284, 2021).

Ved hjælp af de kombinerede data fra radarregistreringer og punkttællinger i vores undersøgelsesområde registrerede vi 15 arter, som optrådte i antal af interna-

tional betydning (> 1 % af flyway-bestanden) under forårs- og efterårstrækket gennem området (se tabellen). For arter som Hvid Pelikan og Hvid Stork drejer det sig næsten om den totale flywaybestand. I sagens natur er de angivne tal minimumstal, da punkttællingerne langt fra registrerede alle individer, som trak gennem området.

I foråret 2009 udførte vi også punkttællinger i Rødehavsbjergene langs transekter på 18-30 km vest for undersøgelsesområdet. I Rødehavsbjergene er der konstant opdrift langs bjergsiderne uanset vindforholdene ude på ørkensletten ved Gebel El Zayt. Det betyder, at selv om opdriften generelt er lav på bjergsiderne, og at

Under forårs- og efterårstrækket optrådte 15 arter i antal af international betydning (> 1 % af flywaybestanden). Tallene er fra vores punkttællinger udført i undersøgelsesområdet ved Gebel El Zayt.

Art	Forår	Efterår
Trane	19678	140
Sort Stork	6738	2343
Hvid Stork	221837	148027
Hvid Pelikan	28169	35466
Hvæpsevåge	87601	14813
Ådselsgrib	119	120
Slangeørn	188	4
Lille Skrigørn	1595	116
Steppeørn	10218	21
Dværgørn	146	38
Steppehøg	29	44
Balkanhøg	20374	1772
Sort Glente	10432	224
Steppevåge	153471	372
Ørnevåge	371	111

Hvid Pelikan optrådte i store antal ved Gebel El Zayt, hvor omkring 80 % af flywaybestanden passerede under både forårs- og efterårstrækket. Foto: Henrik Haaning Nielsen.

trækhastigheden for fuglene er lav op mod vinden, så giver det en sikker kilde til fremdrift under forårstrækket. Fuglene kan følge bjergene op til Suez og kan således holde sig over land på deres vej mod Israel og videre mod nord og øst. På forårsdage med lavere vindhastigheder har fuglene derimod gavn af den kraftige termik, som dannes ude over kystsletterne, der hurtigt giver fuglene højder på langt over 1 km. Dermed kan de glide op mod modvinden og således opnå en væsentlig hurtigere trækhastighed, end hvad opvindene inde over Rødehavsbjergene giver mulighed for. Om efteråret følger flere arter igen Rødehavsbjergene efter at have krydset Suez. Bjergene udgør derfor en vigtig trækkorridor for de mange svævetrækkende fugle, som passerer gennem denne del af Egypten forår og efterår.

Et andet vigtigt landskabelement er selve Gebel El Zayt-bjergene, som ligger helt ud til kysten ved Suezbugten. Om foråret er der betydelige mængder af fugle, der opsøger bjergområdet, som de bruger som springbræt til at få højde, inden de krydser Suezbugten mod Sinai. På samme vis krydser store fuglemængder – især storke, pelikaner og Hvepsevåger – Suezbugten om efteråret, hvor de orienterer sig mod Gebel El Zayt og ky-

sten nord herfor. Et antal radarspor indikerer, at fuglene på tilsvarende vis anvender de kystnære bjergmassiver på Sinaikysten nord for El Tor som springbræt for krydningen mod Gebel El Zayt/Ras Gharib.

En række af de termiktrækkende arter ses i meget forskellige antal ved Gebel El Zayt om foråret og efteråret (se tabellen). Arter som Steppeørn og Balkanhøg ses næsten udelukkende om foråret. Steppeørnene flyver i langt overvejende grad til Afrika via Bab El-Mandab-strædet fra Yemen mod Djibouti om efteråret.

En art som Lille Skrigørn ses i meget lave antal såvel forår som efterår ved Gebel El Zayt. Arten, der synes panisk ræd for at krydse vand, tager næsten konsekvent turen via Suez og ses derfor sjældnere over de åbne kystsletter.

Jan Drachmann og Bjarke Laubek

Hilgerloh, G. 2009: The desert at Zait Bay, Egypt: a bird migration bottleneck of global importance. – *Bird Conservation International* 19: 338-352.

Meyburg, B.-U., C. Meyburg & P. Paillat 2012. Steppe Eagle migration strategies – Revealed by satellite telemetry. – *Brit. Birds* 105: 506-519.